

Retningslinjer for varsling om kritikkverdige forhold i NTL

Vedtatt av forbundsstyret januar 2022, redigert januar 2023

For medlemmer og tillitsvalgte i NTL er det NTLs vedtekter som regulerer rettigheter og plikter. Likedan gjelder NTLs forskjellige retningslinjer og blant annet Likestillings- og diskrimineringslovens bestemmelser om trakassering og seksuell trakassering.

På landsmøtet i november 2022 ble det vedtatt ny § 25 i vedtektene om varsling: *NTL skal ha et sentralt varslingsutvalg. Forbundsstyret oppnevner utvalget for landsmøteperioden og gir retningslinjer for utvalgets arbeid. Varslingsutvalget skal sørge for at kritikkverdige forhold blir behandlet i samsvar med retningslinjene. I de tilfeller hvor et varsel er behandlet i underliggende organisasjonsledd og en av partene mener at retningslinjene ikke er fulgt, kan varselet ankes til NTLs sentrale varslingsutvalg. Det samme gjelder dersom underliggende organisasjonsledd unnlater å behandle varselet. Det sentrale varslingsutvalget kan reise saker for forbundsstyret i tråd med vedtektenes bestemmelser om suspensjon, utelukkning eller eksklusjon. Alle varsler om seksuell trakassering eller annen trakassering skal meldes inn og behandles av NTLs sentrale varslingsutvalg.*

NTL mener varsling er bra både for organisasjonen og for samfunnet. Varsling gjør at kritikkverdige forhold kan rettes opp. Medlemmer og tillitsvalgte som er villige til å varsle er viktige for organisasjonen og NTL støtter og beskytter den som avdekker og tar opp kritikkverdige forhold.

Fordi noen kan ha høy terskel for å varsle om brudd som gjelder dem selv, er det viktig at også andre enn de som selv er utsatt, sier fra og varsler dersom man ser eller oppdager kritikkverdige forhold.

Hva er varsling?

Varsling er å gå videre med kritikkverdige forhold til noen som direkte eller indirekte kan ha myndighet til å gjøre noe med det.

Hva er kritikkverdige forhold?

Kritikkverdige forhold er brudd på lovregler, brudd på interne regler, retningslinjer, vedtekter eller brudd på etiske standarder som har bred oppslutning i samfunnet.

Eksempler på kritikkverdige forhold det kan varsles om er

- Brudd på lov
- Underslag, tyveri og økonomiske misligheter
- Brudd på forbundets vedtekter, interne retningslinjer og etiske regelverk
- Forhold som kan medføre fare for liv og helse
- Mobbing, trakassering og seksuell trakassering
- Brudd på taushetsplikt
- Maktmisbruk
- Korrupsjon
- Diskriminering

Opplistingen er ikke uttømmende.

Uenighet om beslutninger er ikke i seg selv nok til at forholdet anses som kritikkverdig. Interne personkonflikter betraktes normalt ikke som et kritikkverdig forhold, men kan etter sine omstendigheter likevel være det (f.eks. med elementer av trakassering).

Retts og plikt til å varsle

Hvis du selv er utsatt for eller kjenner til kritikkverdige forhold skal det varsles til noen som har ansvar for å gjøre noe med saken. Hvis du ønsker, har du alltid rett til å be en person du har tillit til om å hjelpe deg.

Kritikkverdige forhold som knyttes til NTL, som skjer på møter i NTL, kurs, konferanser og andre arrangement i regi av NTL skal alltid varsles til NTL. Det gjelder også for NTLs arrangementer som avholdes på arbeidsplassen og der du har tjenestefri for å delta.

Hvis du selv er utsatt for, eller kjenner til kritikkverdige forhold i NTL-sammenheng:

- Ta kontakt/søk hjelp hos en du stoler på, og sammen kontakter dere en tillitsvalgt. Oppsto hendelsen på et NTL-arrangement, ta kontakt med den ansvarlige i forbundet. Ved arrangementer i regi av LO, LO Stat eller andre forbund tar du kontakt med NTLs varslingsutvalg.
- Kontakt din nærmeste tillitsvalgte eller leder av avdelingen, foreningen eller landsforeningen din.
- Kontakt NTLs sentrale varslingsutvalg.
- Du kan også kontakte Ligestillings- og diskrimineringsombudet, post@LDO.no tlf. 23 15 73 00

Alvorlige forhold bør anmeldes til politiet – trenger du hjelp i denne prosessen vil NTL støtte deg. I særlig alvorlige saker vil NTL selv vurdere å anmelde.

Det er viktig at de som utsettes for kritikkverdige forhold tør å si fra. Det kan være vanskelig. NTL tar alle varsler om kritikkverdige forhold på alvor.

Hvem skal behandle varslet?

Det sentrale varslingsutvalget

NTL har et sentralt varslingsutvalg nedsatt av forbundsstyret for landsmøteperioden. Utvalget består av tre personer; en fra forbundsledelsen, en forbundssekretær med kjennskap til varsling og en fra forbundsstyret.

Det sentrale varslingsutvalget i NTL består i perioden 2023-2026 av:

Leder Ellen Dalen, 1. nestleder i NTL (epost: ed@ntl.no - tlf: 452 11 211)

med Pål Kjærstad, 2. nestleder i NTL som vara

Forbundsstyrets representant Torgeir Snorre Torkjelsson med Bjørn Halvorsen som vara

Forbundssekretær Guro Vadstein med Lene Hagen som vara

Alle medlemmer, tillitsvalgte, organisasjonsledd og andre som har behov for å varsle om kritikkverdige forhold i NTL kan kontakte utvalget og be om bistand.

Alle saker om kritikkverdige forhold skal meldes direkte inn til NTLs varslingsutvalg uten opphold.

Varslingsutvalget har ansvar for at kritikkverdige forhold blir behandlet i samsvar med disse retningslinjene.

Utvalget kan ved behov innkalle ekstern bistand. Når saken omfatter tillitsvalgt/medlem kan en representant fra den innklagedes avdeling tiltre utvalget når utvalget finner at det er behov for det.

Når saker har blitt behandlet i andre organisasjonsledd og en av partene mener at retningslinjene for behandling av varsler ikke har blitt fulgt, kan saken ankes til varslingsutvalget for ny behandling.

I tilfeller der organisasjonsleddet nekter eller unnlater å treffe beslutning etter de har fått varsel om kritikkverdige forhold, kan varslingsutvalget reise saken for forbundsstyret i tråd med vedtektene.

Varslingsutvalget skal årlig legge fram anonymisert informasjon om saker som er ferdigbehandlet for forbundsstyret.

Styret i avdelingen eller foreningen

Styret i avdelingen eller foreningen skal behandle varsel om kritikkverdige forhold som begås av avdelingens eller foreningens medlemmer.

Styret kan be det sentrale varslingsutvalget om bistand i saksbehandlingen.

Styret skal informere det sentrale varslingsutvalget om varslet og utfallet av behandlingen umiddelbart etter styret har fattet sitt vedtak. Partene i saken skal anonymiseres. Avdelinger skal også levere anonymisert informasjon om saken til egen landsforening.

Styret i landsforeningen

Styret i landsforeningen skal behandle varsel om kritikkverdige forhold som begås av medlemmer som ikke er tilsluttet en avdeling (direkte plasserte medlemmer) eller er en del av landsforeningens styre.

Styret kan be det sentrale varslingsutvalget om bistand i saksbehandlingen.

Styret skal informere det sentrale varslingsutvalget om varslet og utfallet av behandlingen i anonymisert form, umiddelbart etter styret har fattet sitt vedtak.

Uformelle organisasjonsledd og varsel på tvers av organisasjonsledd

Ved varsling på tvers av organisasjonsledd der det er flere mulige avdelinger/foreninger/landsforeninger som kan behandle varsel, skal varslingsutvalget kontaktes.

Uformelle organisasjonsledd/hjelpeorgan må henvende seg til varslingsutvalget straks de mottar varsel. NTL Ung, fylkesutvalg og andre uformelle enheter er ikke omfattet av bestemmelsene i vedtektene om suspensjon og utelukkning, og har ikke myndighet til selv å fatte denne typen beslutninger. Slike vedtak gjøres av forbundsstyret.

Prinsipper for behandling av varsler i NTL

- I behandling av et varsel om trakassering, seksuell trakassering eller overgrep vil NTL ta utgangspunkt i opplevelsen til den som er utsatt. Det skal tas hensyn til eventuell maktubalanse mellom den som er utsatt og den som er anklaget.
- Alle varsler skal dokumenteres. NTLs behandling av saken skal også dokumenteres. Etter anonymisert skriftlig orientering om behandling av varsel er sendt sentralt varslingsutvalg, skal sakens dokumenter makuleres/slettes når behov for lagring ikke lenger er til stede.
- Begge parter, både den som er utsatt og den som er anklaget, skal få mulighet til separate møter/samtaler de som behandler varslet.

- Ved hver sak som skal behandles skal det gjøres en habilitetsvurdering av de som behandler varslet. Er styret i avdelingen, foreningen eller landsforeningen inhabil skal det sentrale varslingsutvalget kontaktes.
- Varsler om seksuell trakassering, krenkelser, overgrep eller andre kritikkverdige forhold, vil bli vurdert opp mot vedtektenes § 26 Suspensjon fra tillitsverv og §27 utelukkning/eksklusjon av medlemmer. Mulige straffbare forhold politianmeldes.
- Alle saker hvor det foreligger grunn til å tro at det er kritikkverdige forhold skal følges opp og som hovedregel møtes med en reaksjon fra NTL. Reaksjonen vil være avhengig av sakens karakter og alvorlighetsgrad.
- Disse retningslinjene pålegger alle i NTL som håndterer en varslings sak taushetsplikt om opplysninger som framkommer i saken. Taushetsplikten omfatter også de som må gjøres kjent med saken for å gjennomføre eller iverksette eventuelle sanksjoner. Det er NTLs ansvar å sørge for at taushetsplikten overholdes slik at både den/de som varsler og den det blir varslet om blir ivaretatt. Taushetsplikten gjelder ikke overfor tilsynsmyndigheter, politi eller rettsvesen.
- Varsler om kritikkverdige forhold kan kun behandles av NTLs varslingsutvalg, styret i avdelingen, styret i foreningen, styret i landsforeningen eller NTLs forbundsstyre. Alle tillitsvalgte plikter å ta imot og håndtere varsler de mottar.

Under følger konkrete prosedyrer for saksbehandling av varslinger

Den utsatte(varsler)

- Den som varsler bør gi en skriftlig framstilling av anklagene, eller skrive under på en nedtegning av det han/hun har fortalt muntlig. Den som varsler kan også gjøre dette på vegne av andre uten selv å ha blitt utsatt.
- Viktige punkter kan være:
- o Når og hvor skjedde handlingen det varsles om?
  - o En så nøyaktig beskrivelse av det kritikkverdige forholdet som mulig. Forsøk å få svar på følgende spørsmål: hva, hvem, når, hvor og hvordan og skille mellom hva vedkommende tror og vet.
  - o Hvordan har vedkommende fått kjennskap til forholdet det varsles om?
  - o Hvem andre vet eller kan vite om forholdet?
  - o Har varsler forslag til undersøkelser som kan avklare det forholdet som varslingen gjelder?
- Den som varsler skal gi samtykke til hvem som skal få kjennskap til hennes/hans identitet.
  - Den som varsler skal orienteres om hvem som skal håndtere saken, hvem som blir informert og om når saken er forventet behandlet.
  - Den som varsler kan gis innsyn i referater fra møter han/hun selv har deltatt i og den anklagedes forklaring.
  - Når saken er ferdig behandlet skal den som varsler få beskjed om hvilke vurderinger som er gjort, og hvilke reaksjoner den anklagede eventuelt blir møtt med.

Den anklagede

- Den som er anklaget får informasjon om anklagen fra de som behandler varslet, og inviteres samtidig til skriftlig å gi sin versjon av saken (eller skrive under på en nedtegning av det han/hun har fortalt muntlig).
- Den som er anklaget skal holdes orientert om prosess, hvem som skal håndtere saken, hvem som blir informert og en hensiktsmessig tidsramme.
- Den som er anklaget har rett til innsyn i referater fra møter han/hun selv har deltatt i og i anklagene som rettes mot han/henne. Vedkommende har ikke krav på å lese den skriftlige fremstillingen av anklagene, men kan få anledning til dette etter samtykke.
- Når saken er ferdig behandlet skal den anklagede få beskjed om hvilke vurderinger som er gjort og hvilke konsekvenser saken eventuelt får for den anklagede.

Prosess

- Basert på møter/samtaler med de berørte og andre grundige undersøkelser skal det nivå som behandler varslet, konkludere.
- Hvis det er sannsynlig at det har forekommet trakassering eller andre kritikkverdige forhold skal aktuelle reaksjoner vurderes mot den som er anklaget.
- Ved anklager om trakassering må den som er anklaget sannsynliggjøre at trakassering ikke har funnet sted.
- Reaksjonen vil være avhengig av sakens karakter og alvorlighetsgrad. Reaksjoner kan variere fra utestengelse fra hele, eller deler av kurs, møter eller samlinger, irettesettelse, advarsel, til fratakelse av oppgaver, suspensjon av tillitsverv, eller i siste instans, eksklusjon.
- Dersom det kan antas at overtredelsen skyldes ubevisste brudd på regelverket, kan det være relevant å gjennomføre grundigere opplæring.
- Uansett utfall skal alle berørte parter informeres om konklusjonen.
- Hvis de som behandler varslet kommer til at det ikke har skjedd noe kritikkverdig, må saken avsluttes så raskt som mulig. Den som har varslet må få beskjed om konklusjonen, og også begrunnelsen for den.
- Informasjon i organisasjonen om varsel som er behandlet etter disse retningslinjene må begrenses av hensyn til de berørte, ikke av hensyn til NTL.
- Nøktern og faktaorientert informasjon kan deles dersom det kan virke forebyggende, for å hindre ryktespredning, eller dersom det er grunn til å tro at det er flere ofre som kan føle det lettere å stå fram med sine erfaringer.
- Når saken er ferdig behandlet skal retningslinjene/prosedyrene evalueres internt og eventuelle forbedringer/endringer skal foreslås.